

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 267/2014-64

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Danicou Holováčovou, advokátska kancelária, Poštová 14, Košice, pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresnej prokuratúry Košice I sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/6 GPt 176/12-17 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ich právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresnej prokuratúry Košice I sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Košice I sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 zrušuje a vec vracia Okresnej prokuratúre Košice I na ďalšie konanie.

3. Okresná prokuratúra Košice I je p o v i n n á [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 332,50 € (slovom tristottridsaťdva eur a päťdesiat centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Danice Holováčovej, advokátska kancelária, Poštová 14, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľov n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2013 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach ČVS: KRP-23/OEK-KE-2009 z 19. novembra 2010 a 15. decembra 2011, uznesením Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) sp. zn. 1 Kpt 864/2010 z 18. januára 2011, uznesením Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaniach vedených pod sp. zn. IV/3 GPt 176/12-7, sp. zn. IV/6 GPt 176/12-14 a sp. zn. IV/6 GPt 176/12-17.

1. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia ako poškodení podali trestné oznámenie, na základe ktorého bolo príslušným vyšetrovateľom Policajného zboru začaté trestné stíhanie pre trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: KRP-23/OEK-KE-2009 z 19. novembra

2010 bolo trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. a) a ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zastavené s odôvodnením, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. O sťažnosti podanej proti uvedenému uzneseniu rozhodla krajská prokuratúra uznesením sp. zn. 1/1 KPt 864/2010 z 18. januára 2011, ktorým sťažnosť sťažovateľov ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla.

Sťažovatelia predmetné uznesenie napadli „*podnetom na zrušenie rozhodnutia z prípravného konania*“, na základe ktorého generálna prokuratúra po preskúmaní veci uložila podriadenej prokuratúre pokyn podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) na zabezpečenie opätovného začatia trestného stíhania. K zastaveniu vedeného trestného stíhania došlo opätovne na základe uznesenia vyšetrovateľa Policajného zboru z 15. decembra 2011 s odôvodnením, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. O sťažnosti podanej proti tomuto uzneseniu rozhodla okresná prokuratúra uznesením sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012, ktorým sťažnosť sťažovateľov podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietla. „*Podnet na zrušenie rozhodnutia z prípravného konania*“ z 30. januára 2012, ktorým sťažovatelia uznesenie okresnej prokuratúry napadli, krajská prokuratúra listom sp. zn. 1/1 KPt 864/10 zo 4. apríla 2012 ako nedôvodný odložila. Ďalší podnet sťažovateľov zo 7. mája 2012 generálna prokuratúra posúdila ako opakovaný podnet a svojím listom č. k. IV/3 GPt 176/12-7 z 10. júla 2012 ho bez prijatia prokurátorských opatrení odložila. Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre podali sťažovatelia tzv. ďalšie opakované podnety, prvý z 28. februára 2013 a druhý z 20. augusta 2013, ktorými sťažovatelia opäť neuspeli, o čom boli listami generálnej prokuratúry z 19. apríla 2013 a 26. augusta 2013 aj informovaní.

V sťažnosti sťažovatelia argumentujú:

«Sťažovateľ [REDAKOVANÉ] tvrdil a naďalej tvrdí, že kúpno-predajnú zmluvu na sumu 7.900.000,- Sk podpísal a aj jeho manželka. Výkladový pokladničný doklad ohľadne sumy 7.900.000,- Sk oni nepodpísali, s manželkou prevzali len sumu 1.900.000,- Sk, ktorú im vyplatil [REDAKOVANÉ] zo [REDAKOVANÉ] s tým, že zbytok peňazí im mal byť vyplatený po prepise rodinného domu. Svedok [REDAKOVANÉ] vypovedal, že v priestoroch

kancelárie bolo sťažovateľom (manželom [REDACTED]) vyplatených 7.900.000,- Sk v hotovosti, bola o tom spísaná kúpno-predajná zmluva a príjmový doklad.

Uznesením vyšetrovatelky KR PZ zo dňa 21.12.2009 ČVS: KRP-23/OEK-KE-2009 bol do konania pribratý Ústav súdneho inžinierstva ŽU v Žiline, sekcia kriminalistických expertíz, detašované pracovisko Bratislava na podanie znaleckého posudku z odporu písomznanectva, odvetvia ručného písma. Predmetom skúmania boli sporné podpisy sťažovateľov (manželov [REDACTED]) nachádzajúce sa na originály písomnosti Výdavkový pokladničný doklad bez čísla [REDACTED] zo dňa 25.10.2007 vystavený na sumu 7.900.000,- Sk. Záver znaleckého posudku bol taký, že pri analýze sporných podpisov neboli zistené žiadne znaky nasvedčujúce falšovaniu podpisov.

Sťažovatelia tvrdili, že doklad na sumu 7.900.000,- Sk nepodpísali, ale na sumu 1.900.000,-Sk áno. Práve tu je súlad medzi výpoveďou sťažovateľov a znaleckým posudkom.

Znalecký ústav priberal orgán činný v trestnom konaní a tento upozornil orgán činný v trestnom konaní pri skúmaní spornej písomnosti ako celok, že zistil nesprávne znenie sedemmilión (správne znenie by malo byť miliónov), (ďalej zistil pohyby v písme S, pri číslovke 7 v sume 7.900.000,- Sk.

Z tohto znaleckého posudku vyšli najavo podstatné skutočnosti, ktoré potvrdili to, že sa jedná o manipuláciu pri slove sedemmilión deväťstotisíc a to pri písmene „S“, v slove milión a pri číslovke 7. Už na prvý pohľad aj laikovi je zrejmé, že je nesprávne uvedené milión, lebo malo byť miliónov, nevydarené dopisovanie S z 1-ky a z písmena „J“ dopísané na „S“. Aj pri číselnom vyjadrení sumy 7.900.000,- Sk je voľným okom viditeľné, že suma 1.900.000,- Sk je prepisovaná 7.900.000,- Sk, teda číslica 1 na číslicu 7.

Tieto podstatné skutočnosti zodpovedajú tvrdeniam sťažovateľov.

K predmetnému výdavkovému dokladu vypovedala [REDACTED], že ona nič nepozmeňovala a mohla urobiť chybu, keď použila slovo milión namiesto miliónov.

Nemožno prehliadať, že výdavkový doklad nespĺňa podstatné náležitosti, chýba údaj o tom, kto ho vyhotovil, schválil a zaúčtovanie pod poradovým číslom.

Napriek tomu vyšetrovateľ PZ uznesením zo dňa 19.11.2010 trestné stíhanie zastavil s tým, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

Krajský prokurátor v Košiciach, prokurátor krajskej prokuratúry [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] uznesením zo dňa 18.01.2011 zamietol sťažnosť sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. I Kpt 864/2010.

O tom, že krajský prokurátor rozhodol predčasne a nezákonne svedčí to, že Generálny prokurátor SR rozhodnutím pod č. IV/6/GPt7/l 1 uznesenie vyšetrovatelky KR PZ v Košiciach zo dňa 19.11.2010 o zastavení trestného stíhania v spojení s uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry v Košiciach zo dňa 18.01.2011 o zamietnutí sťažnosti poškodených zrušil, lebo bolo vydané predčasne a pre rozpory vyplývajúce z dokazovania.

Po tomto pokyne generálneho prokurátora SR vyšetrovatelka PZ opätovne začala dňa 9. mája 2011 trestné stíhanie, pribrala do konania KÚ PZ ako znalca z odboru kriminalistiky, odvetvia grafickej diagnostiky na podanie znaleckého posudku. Úlohou znaleckého posudku bolo posúdiť, či vo výdavkovom pokladničnom doklade došlo k odstraňovaniu, prepisovaniu a neoprávnenému zásahu.

Záver posudku je taký, že preskúmaním výdavkového pokladničného dokladu neboli zistené stopy po ich odstraňovaní a následnom prepisovaní. Metódami a prostriedkami grafickej diagnostiky však nie je možné potvrdiť ani vylúčiť, že došlo k neoprávnenému zásahu spočívajúcemu v dopisovaní zápisov, resp. ich segmentov do kolónok pokladničného dokladu.

Podstatou je teda to, že Kriminalistický a expertízny ústav PZ Bratislava, odvetvia grafickej diagnostiky ani nemohol úlohu danú zadávateľom splniť.

Právny zástupca sťažovateľov [REDAKOVANÉ], nevyvrátil a ani nepotvrdil tvrdenie sťažovateľov, či na doklade, ktorý oni dostali od [REDAKOVANÉ] bola napísaná suma 7.900.000,- Sk alebo 1.900.000,- Sk, lebo si nepamätal, doklad, ktorý mu poškodení dali už nemá, a nepamätal si na neho.

[REDAKOVANÉ], spracovateľka znaleckého posudku iba povedala, že pri podávaní znaleckého posudku originál dokladu mala.

Sťažovateľom je jasné, že úlohou oboch znaleckých posudkov nebolo zodpovedanie rovnakej otázky. Napriek tomu prvý znalecký posudok bez zásahu sťažovateľov upozornil orgán činný v trestnom konaní na zásah vo výdavkovom pokladničnom doklade, druhý znalecký posudok nemohol úlohu splniť.

Napriek tomu vyšetrovatel'ka PZ uznesením zo dňa 15.12.2011 za takto neúplné zisteného skutkového stavu veci znovu trestné stíhanie zastavila, lebo je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

Okresný prokurátor Košice I. pod sp. zn. 2 Pv 250/09 zo dňa 19.01.2012 sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu zo dňa 15.12.2011 o zastavení trestného stíhania zamietol.

Nemožno sa uspokojiť s takýmito rozhodnutiami, keď v žiadnom prípade orgány činné v trestnom konaní nemohli na základe týchto dvoch skupín dôkazov a znaleckých posudkov uzavrieť trestnú vec tak, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

Vyšetrovatel'ka a dozorujúci prokurátor mali ďalej dôkazmi zisťovať skutkový stav veci, konkrétne pribrať do konania znalca, ktorý by vedel splniť úlohu a zodpovedať otázku, či vo výdavkovom pokladničnom doklade zo dňa 25.10.2007 boli dopisované, prepisované a pozmeňované údaje. Ďalej sťažovatelia preukázali, že sumu, ktorú prevzali od [REDACTED], t.j. 1.900.000,- Sk aj ihneď zaplatili [REDACTED], ale [REDACTED] nevedelo predložiť doklad o zaúčtovaní sumy 7.900.000,- Sk, odkiaľ tú sumu mali. Bolo potrebné vyžiadať z príslušného daňového úradu daňové priznanie [REDACTED], ktoré by potvrdilo, že robili pohyb so sumou 7.900.000,- Sk, lebo ani výdavkový doklad neobsahuje podstatný údaj, pod akým poradovým číslom bola zaúčtovaná položka. Zatiaľ vo veci vykonané dôkazy viac nasvedčujú tvrdeniu sťažovateľov ako realitnej kancelárie.

Nemožno súhlasiť ani s tým, že podvodný úmysel už pri uzatváraní kúpno-predajnej zmluvy musí byť preukázaný a v danom prípade tomu tak nie je, čo tvrdia orgány činné v trestnom konaní, lebo práve naopak, keby sa spoľahlivo zistil skutkový stav veci, bol by preukázaný, ale určite nemožno v tomto štádiu povedať, že je nepochybné, že sa skutok nestal.

Bolo porušené naše právo na spravodlivé a zákonné prejednanie našej veci, o to viac, že až neskôr dňa 13.04.2012 sme sa dozvedeli, že prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach [REDACTED] je v blízkom príbuzenskom vzťahu s [REDACTED], ktorý zastupuje [REDACTED] (je strýko jeho manželky).

Námietku zaujatosti poškodení oznámili dňa 17.04.2012 Krajskej prokuratúre v Košiciach, avšak to už bolo po právoplatnom zastavení trestného stíhania, a odložení podnetu prokurátorom Krajskej prokuratúry v Košiciach [REDACTED].

Aj dozorujúci prokurátor KP Košice [REDACTED] mal povinnosť bezodkladne oznámiť svoju zaujatosť a žiadať, aby bol z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený, lebo na základe blízkeho príbuzenského vzťahu ku právnenému zástupcovi [REDACTED] možno mať pochybnosti o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci a k osobám, ktorých sa úkon priamo týka. Námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia. Poškodení sa o dôvodoch vylúčenia dozvedeli až dňa 13.04.2012, ale dozorujúci prokurátor [REDACTED] o svojej zaujatosti a následnej pochybnosti o jeho nezaujatosti vedel od začiatku.

Už v postupe, kedy vstupoval do trestného konania krajský prokurátor [REDACTED], keďže podnet vybavuje nadriadený prokurátor, možno mať pochybnosti o nezaujatosti prokurátora Krajskej prokuratúry v Košiciach [REDACTED].

Úkon, ktorý vykonala osoba, ktorá mala byť vylúčená, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní a pritom nešlo o neodkladný úkon alebo neopakovateľný úkon.

Orgány činné v trestnom konaní môžu trestné stíhanie zastaviť, len keď je nepochybné, že sa skutok nestal a v danom prípade tomu tak nie je. Iná je už pozícia súdu, kde postačuje pre oslobodenie nedostatok dôkazov.

Rozhodnutiam okresnej prokuratúry, krajskej prokuratúry ako aj generálnej prokuratúry sťažovatelia vytykajú nepreskúmateľnosť týchto rozhodnutí z dôvodu nedostatočného odôvodnenia. To, že právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého procesu (trestného aj súdneho) jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Ústavný súd SR už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Podľa nášho názoru sa prokuratúry dostatočne nevysporiadali so všetkými dôležitými otázkami, ktorý vyvstali v trestnom konaní

a dostatočne nezodpovedali na všetky relevantné otázky, odôvodňujúce ich rozhodnutia. Rozhodnutiami okresnej ako aj krajskej prokuratúry došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Sťažovatelia zdôrazňujú, že generálna ako aj krajská prokuratúra ich podnet vybavila formálne bez akéhokoľvek prešetrenia okolností rozhodujúcich v tom, či došlo k porušeniu zákona. Oznámenie generálnej prokuratúry a krajskej prokuratúry o odložení podnetu, ako aj opakovaného podnetu boli sťažovateľom doručené bez akéhokoľvek odôvodnenia.»

V závere sťažnosti sťažovatelia zdôrazňujú svoje stanovisko, že podľa nich na zastavenie trestného stíhania podmienky zásadne splnené neboli, pretože podľa ich názoru nie je nepochybné, že sa skutok nestal, a to už len z toho dôvodu, že aj bežným laickým skúmaním je viditeľné a zřejmé, že sporný výdavkový pokladničný doklad bol pozmeňovaný dopisovaním, keď zo sumy 1 900 000 Sk bola vytvorená suma 7 900 000 Sk, ktorú skutočnosť môže podľa sťažovateľov potvrdiť relevantné znalecké skúmanie, ako aj podporné dôkazy, ktoré napriek ich návrhom v rámci trestného konania vykonané neboli.

Sťažovatelia v rámci odôvodnenia svojej sťažnosti uzatvárajú argumentáciu poukazom na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej im z podania trestného oznámenia síce nevyplýva subjektívne právo na trestné stíhanie, ale im prislúcha právo, aby orgány činné v trestnom konaní venovali ich trestnému oznámeniu pozornosť zodpovedajúcu svojim zákonným povinnostiam (pozri rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 69/08).

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 267/2014-18 z 24. apríla 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v časti smerujúcej voči uzneseniu okresnej prokuratúry sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 a voči postupu generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/6 GPt 176/12-17. Vo zvyšnej časti sťažnosti odmietol.

3. Generálna prokuratúra vo svojom vyjadrení predloženom ústavnému súdu 23. júna 2014 predostrela podrobný popis skutkového stavu vyšetrovanej veci a s tým súvisiaci proces dokazovania vykonaný orgánmi činnými v trestnom konaní, a tiež svoje stanovisko k zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní vo veci sťažovateľov.

Podľa vyjadrenia generálnej prokuratúry bolo dotknuté trestné stíhanie začaté uznesením príslušného vyšetrovateľa Policajného zboru (ďalej len „vyšetrovateľ“) z 26. marca 2009, a to pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona, ku ktorému malo dôjsť v rámci dohodnutého predaja nehnuteľnosti sťažovateľov, keď podľa obsahu uzavretej kúpnej zmluvy mal kupujúci – špecifikovaná realitná spoločnosť – zaplatiť sťažovateľom dohodnutú kúpnu cenu 7 900 000 Sk už pri podpise zmluvy, avšak podľa tvrdenia sťažovateľov im bola pri podpise zmluvy v skutočnosti vyplatená iba suma 1 900 000 Sk, kde, čo sa týka úhrady zvyšnej čiastky, bola uzavretá ústna dohoda, že bude sťažovateľom vyplatená až po odpredaji nehnuteľnosti realitnou spoločnosťou, pričom však neskôr poverený zástupca realitnej spoločnosti ústnu dohodu o vyplatení zvyšnej časti kúpnej ceny poprel a odmietol zvyšok sumy sťažovateľom vyplatiť.

Vypočutí svedkovia (zamestnanci realitnej spoločnosti) mali v rámci vykonávaného vyšetovania potvrdiť prevzatie celej kúpnej ceny sťažovateľmi, keď mali byť títo zamestnanci prítomní pri jej prepočítavaní, odovzdaní a potvrdení jej prevzatia vlastnoručným podpisom sťažovateľov na výdavkovom pokladničnom doklade.

V priebehu vyšetovania sťažovatelia spochybnili pravosť svojich podpisov na predmetnom výdavkovom pokladničnom doklade a z uvedeného dôvodu bol do konania pribratý Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline na účel podania znaleckého posudku z odboru písmoznalectva, odvetvie ručné písmo. Znalecké skúmanie, ktorému bol podrobený sporný výdavkový pokladničný doklad, vydaný pre tieto účely konateľom realitnej spoločnosti, potvrdilo pravosť podpisov sťažovateľov na tejto písomnosti, zároveň však podľa názoru generálnej prokuratúry upozornilo na „*pravdepodobnosť pozmeňovania, prepisovania a dopisovania písmen a číslíc na spornej písomnosti*“, kde súčasne odporučilo

kvalifikované preverenie uvedených skutočností znalcami Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru, odvetvia grafickej diagnostiky v Bratislave. Následne vypočutá pracovníčka realitnej spoločnosti však poprela, že by na predmetnej písomnosti vykonávala takéto úpravy jej obsahu.

Uznesením vyšetrovateľa bolo 19. novembra 2010 trestné stíhanie zastavené s odôvodnením, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Tento záver bol odôvodnený výpoveďami svedkov a obsahom listinných podkladov, ktoré mali dokazovať, že sťažovatelia prevzatie celej kúpnej ceny výslovne deklarovali v podpísanej kúpnej zmluve a v čestnom vyhlásení, pričom bola potvrdená pravosť ich podpisov na výdavkovom pokladničnom doklade, ktorý mal rovnako deklarovat' prevzatie celej sumy 7 900 000 Sk.

Sťažnosť sťažovateľov podaná proti predmetnému uzneseniu bola síce zamietnutá uznesením krajskej prokuratúry z 18. januára 2011, avšak na základe podaného podnetu sťažovateľov skonštatovala generálna prokuratúra „*predčasnosť*“ zastavenia trestného stíhania a podľa pokynov príslušného dozorujúceho prokurátora bolo uznesením vyšetrovateľa z 9. mája 2011 opätovne začaté trestné stíhanie a pre účely znaleckého skúmania – zistenia „*pravdepodobnosti, resp. možného dodatočného pozmenenia (prepísovania, dopisovania písmen a číslíc) obsahu spornej písomnosti*“ pribratý Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru v Bratislave, odbor kriminalistika, odvetvie grafická diagnostika. Na uvedené účely mala byť konateľom realitnej spoločnosti opätovne dobrovoľne vydaná sporná písomnosť, pričom k vydaniu kópie predmetného pokladničného dokladu boli vyzvaní aj sťažovatelia. Sťažovatelia však požadovanú kópiu orgánom činným v trestnom konaní nepredložili. V tejto súvislosti bol vypočutý bývalý splnomocnený zástupca sťažovateľov, ktorý uviedol, že po ukončení zastupovania sťažovateľov im vrátil všetky listinné materiály týkajúce sa predmetnej veci, pričom nevedel uviesť, či sa medzi nimi nachádzala aj kópia spomínaného pokladničného dokladu. Uviedol tiež, že medzi dokumentmi, ktoré v rámci trestného konania predkladal pre účely vyhotovenia grafologického posudku vyšetrovateľovi, spomínaná kópia nebola, keďže podľa jeho vyjadrenia „*pri grafológii sa vyžaduje len originál písomností, a teda kópia predmetného dokladu predkladaná nebola*“.

Znalecký posudok, ktorý bol pribratým ústavom vypracovaný, obsahoval záver, že preskúmaním predloženého výdavkového pokladničného dokladu z hľadiska neoprávneného zásahu do zápisov údajov v kolónkach neboli zistené stopy po ich odstraňovaní a následnom prepisovaní. Sťažovatelia po vypracovaní tohto znaleckého posudku spochybnili totožnosť spornej písomnosti predloženej na skúmanie. K vypracovanému posudku bola preto vypočítaná znalkyňa, ktorá uviedla, že metódami a prostriedkami grafickej diagnostiky nie je možné potvrdiť ani vylúčiť, že došlo k neoprávnenému zásahu spočívajúcemu v dopisovaní zápisov, resp. ich segmentov do kolónok predmetného výdavkového pokladničného dokladu, pričom poznamenala, *„že túto skutočnosť nie je možné skúmať iným odvetvím ako odvetvím grafickej diagnostiky na oddelení skúmania dokumentov Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru v Bratislave“*. Znalkyňa tiež potvrdila, že predmetom skúmania bol originál spornej písomnosti, nie jej kópia.

Generálna prokuratúra na tomto mieste vo svojom stanovisku predloženom ústavnému súdu zdôraznila, že oba v trestnom konaní vyhotovené znalecké posudky *„nie je možné posudzovať ako dva rovnaké znalecké posudky s rozdielnymi závermi a na základe uvedeného vyvodzovať pochybnosti o konaní vyšetrovatelky Policajného zboru spočívajúce v predložení dvoch rozdielnych predmetných písomností, pretože sa jedná o znalecké posudky s rôznym zameraním. V prvom prípade išlo o grafologické skúmanie pravosti podpisov, v závere ktorého bola vyslovená pravdepodobnosť pozmeňovania, prepisovania a dopisovania písmen a číslíc na spornej písomnosti, ku ktorému sa v druhom prípade kvalifikovane vyjadrili znalci z Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru v Bratislave, odvetvie grafická diagnostika.“*. Po vyhotovení znaleckého posudku z odboru grafickej diagnostiky bolo trestné stíhanie uznesením vyšetrovateľa z 15. decembra 2011 znovu zastavené s odôvodnením, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

Generálna prokuratúra bola toho názoru, že v rámci jednotlivých sťažovateľmi podaných podnetov o preskúmanie zákonnosti postupu príslušných orgánov činných v trestnom konaní v predmetnej trestnej veci sťažovateľov reagovala na všetky relevantné skutočnosti majúce vplyv na skutkové a právne posúdenie veci, kde bola osobitná pozornosť venovaná znaleckému posudku z odboru grafickej diagnostiky, ktorého závery podľa názoru

generálnej prokuratúry preukázali, že podozrenia z pozmeňovania, prepisovania a dopisovania číslíc a písmen v spornej písomnosti vyslovené predchádzajúcim posudkom znalcov z odboru písmaoznactva, sa nepotvrdili. Generálna prokuratúra sa tak stotožnila so správnosťou postupu a skutkových záverov prijatých vyšetrovateľom tvoriacich oporu záveru, že sa vyšetovaný skutok nestal, keďže pozmeňovanie výdavkového pokladničného dokladu o prevzatí kúpnej ceny sťažovateľmi nebolo potvrdené, pričom zároveň prevzatie plnej výšky kúpnej ceny potvrdili výsluchy svedkov – zamestnancov realitnej spoločnosti a tiež „zápisy v účtovníctve“ tejto spoločnosti.

Na základe uvedeného generálna prokuratúra v závere stanoviska prezentovala svoj názor, že k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľov nedošlo.

4. Okresná prokuratúra vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 9. júna 2014 prezentovala v podstate identické argumenty o regulárnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní v trestnej veci sťažovateľov. Súčasťou obsahu stanoviska okresnej prokuratúry a generálnej prokuratúry bol aj súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej.

5. Vo vyjadrení k predmetným stanoviskám okresnej prokuratúry a generálnej prokuratúry právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 17. júla 2014 uviedla, že zotrváva na dôvodoch podanej sťažnosti, a zároveň oznámila, že sťažovatelia súhlasia s upustením od ústneho pojednávania v ich veci.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Nie je úlohou ústavného súdu hľadať optimálny postup orgánov činných v trestnom konaní, pretože sám nie je orgánom činným v trestnom konaní, nie je ani týmto orgánom nadriadený a nemôže ich nahrádzať v činnosti a určovať, aký postup v konaní trestná vec sťažovateľov vyžadovala, ale jeho úlohou je zhodnotiť stav ochrany ľudských práv v konkrétnom prípade a aj posúdiť, či konanie zabezpečuje ochranu základných práv (III. ÚS 70/01).

Ústavný súd teda zisťuje, či postup orgánov prokuratúry bol taký, aby poskytol sťažovateľom ochranu ich práv spočívajúcu v účinnom vyšetrení relevantných okolností veci, s ktorou sa na orgány činné v trestnom konaní obrátili. Nie vždy sa podarí odhaliť páchatel'a trestného činu, ale orgány činné v trestnom konaní a predovšetkým prokuratúra musia využiť všetky základné možnosti vyvinúť reálne úsilie na ich odhalenie. Pokiaľ tak nepostupujú a vykonávajú formálne úkony, a to i vo veľkom počte, alebo nezabezpečia vykonanie úkonov, ktorých potreba je v okolnostiach prípadu zjavná, tak tým porušujú práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa charakteru vyšetřovaného trestného činu i ďalšie práva obete trestného činu (III. ÚS 70/01).

Iným orgánom Slovenskej republiky v zmysle citovaného čl. 46 ods. 1 ústavy je vo veci ochrany poškodených v trestnom konaní aj prokuratúra, čo vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 1 zákona prokuratúre, podľa ktorého prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Podľa § 3 ods. 2 zákona o prokuratúre je povinnosťou prokuratúry v rozsahu svojej pôsobnosti vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná

využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Ústavný súd už vo veci sp. zn. I. ÚS 87/97 uviedol, že podstatou základného práva na inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k takému orgánu a tomu zodpovedajúca povinnosť o veci konať tak, aby nedošlo k porušeniu ústavnoprocených princípov upravených v druhej hlave siedmom oddiele ústavy.

Obsahom základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy je, že tejto ochrany sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú.

Právna ochrana poskytovaná policajtom a prokurátorom (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku) v prípravnom konaní ako fáze trestného konania osobe, ktorá podala trestné oznámenie a označila sa za poškodenú tvrdeným trestným činom, je práve s ohľadom na vzťah čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 51 ods. 1 ústavy podstatne determinovaná legálnym konceptom prípravného konania v trestnom konaní ako celku.

Z právnej úpravy prípravného konania jednoznačne vyplýva, že jeho cieľom je dôkladné vyšetrovanie skutkov dôvodne vzbudzujúcich podozrenie z naplnenia skutkovej podstaty niektorého z trestných činov. Súčasne však s ohľadom na skutočnosť, že len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy (čl. 50 ods. 1 ústavy), možno prípravné konanie ako súčasť predsúdneho konania (druhá časť Trestného poriadku) vnímať aj ako „filter“ pre rozhodovaciu činnosť súdov v konaní podľa Trestného poriadku. Inými slovami, do štádia súdneho konania (tretia časť Trestného poriadku) sa majú dostať všetky tie trestné veci, pri ktorých nebola možnosť uplatnenia trestnoprávnej zodpovednosti vo fáze vyšetrovania bez pochybností vylúčená.

Dôkazom identifikovanej koncepcie prípravného konania je okrem mnohých ďalších ustanovení Trestného poriadku i dôvod zastavenia trestného stíhania uplatnený v konaní o trestnom oznámení sťažovateľov. Podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku totiž je totiž potrebné zastaviť trestné stíhanie len vtedy, ak je nepochybné, že sa nestal skutok,

pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Nemôže teda existovať pochybnosť o tom, že vyšetřovaný skutkový dej neprebehol tak, ako bol vymedzený v uznesení o začatí trestného stíhania.

Popísaná konfigurácia prípravného konania, ktorú zákonodarca všeobecne záväzným spôsobom do Trestného poriadku inkorporoval, vytvára podľa názoru ústavného súdu aj rámce „inej“ právnej ochrany (čl. 46 ods. 1 ústavy) poskytovanej sťažovateľom, ktorí sa označili za poškodených trestným činom podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona. Akokoľvek sa totiž môže prima facie javiť, že problematika trestnej zodpovednosti je dominantne modelovaná hmotným trestnoprávnym vzťahom medzi štátom a páchatelom trestného činu, v rozhodovacom procese o trestnom čine nemožno pozíciu poškodeného degradovať na úroveň akéhosi pomocného faktoru, ktorého význam spočíva iba v tom, aby do procesu objasňovania trestného činu a zisťovania jeho páchatel'a priniesol relevantné skutkové poznatky. V trestnom konaní možno podľa vôle zákonodarcu rozhodnúť aj o nároku poškodeného na náhradu škody, a tým sa subjekt, ktorý je nositeľom tohto nároku, stáva integrálnou súčasťou pojmu „subjekt trestného konania“ (§ 10 ods. 11 Trestného poriadku) a v nadväznosti na to v štádiu súdneho konania i jeho stranou. Všetky uvedené zákonné determinanty postavenia poškodeného v trestnom konaní vytvárajú zároveň podstatnú obsahovú náplň jeho základného práva, ktoré mu zaručuje čl. 46 ods. 1 ústavy.

K namietanému uzneseniu okresnej prokuratúry sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012

Ústavný súd je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), pri uplatnení svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané v individuálne orientovanom právno-aplikačnom procese inými orgánmi verejnej moci, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Tomu zodpovedá aj stabilne judikovaný právny názor, podľa ktorého skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Bez akýchkoľvek pochybností je tento záver

použiteľný aj na vzťah ústavného súdu k iným orgánom verejnej moci, teda aj k orgánom prokuratúry.

A contrario teda ústavný súd výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v judikatúre citovanej v predchádzajúcom odseku môže skutkové závery a im predchádzajúci proces objasňovania skutkového stavu podrobiť svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu, nie v podobe nahrádzania vlastnými skutkovými závermi. Inak by ústavný súd v konaní o tzv. ústavnej sťažnosti nerešpektoval svoju nielen inštitucionálnu, ale aj kompetenčnú oddelenosť od iných orgánov verejnej moci.

V popísaných rámcoch sa ústavný súd zamerá na proces objasňovania skutkového stavu veci pri prejednávaní trestného oznámenia sťažovateľov a pri rozhodovaní o ňom. Nielen zákonná, ale aj ústavná kvalita trestného konania sa totiž podstatným spôsobom prejavuje v hodnotení dôkazov konajúcimi orgánmi činnými v trestnom konaní i všeobecnými súdmi, ktoré musí zodpovedať § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Uvedené ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára konajúcim orgánom verejnej moci priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v trestnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvôľa konajúceho orgánu verejnej moci je hrubým narušením spravodlivostnej kvality a objektivity rozhodovania v trestnom konaní. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa totiž musí prejavovať aj vo využití všetkých dostupných, a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu pre rozhodnutie (m. m. I. ÚS 211/2012, III. ÚS 90/2015).

Hodnotenie dôkazov je zložitý myšlienkový proces prebiehajúci v mysli rozhodcu (orgánu činného v trestnom konaní alebo sudcu). Preto na účel zabezpečenia jeho kontrolovateľnosti vyžaduje zákon v § 176 ods. 2 Trestného poriadku, aby orgán činný v trestnom konaní v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol najmä skutočnosti, ktoré sa považujú za dokázané, dôkazy, o ktoré sa skutkové zistenia opierajú, úvahy, ktorými sa

spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti.

1. Pri preverovaní trestného oznámenia sťažovateľov, ktoré viedlo k začatiu trestného stíhania, bolo dokazovanie realizované svedeckými výpoveďami, listinnými dôkazmi a znaleckým dokazovaním. Prvé zastavenie trestného stíhania bolo zvrátené pokynom generálnej prokuratúry založeným na závere, podľa ktorého *„v priebehu trestného stíhania nebol náležite zistený skutkový stav vec v zmysle zásady uvedenej v § 2 ods. 10 Trestného poriadku... Z výsledkov dokazovania vykonaného v priebehu trestného stíhania vyplývajú také rozpory, ktoré by mali byť odstránené ešte pred vydaním meritórneho rozhodnutia, pretože môžu mať podstatný vplyv na posúdenie veci.“*. Porušenie § 2 ods. 10 Trestného poriadku v predmetnej veci si podľa zdôvodnenia opatrenia generálnej prokuratúry, ktorým bol vydaný príkaz opätovne začať trestné stíhanie, vyžiadalo odstránenie rozporov vo výpovediach svedkov ([REDACTED] a [REDACTED]), ale aj ďalšie znalecké dokazovanie *„za účelom zistenia možného dodatočného pozmenenia obsahu predmetnej písomnosti“* (výdavkový pokladničný doklad, pozn., č. 1. 312 – 314 vyžiadaného vyšetrovacieho spisu).

Posudzované trestné konanie sa vyznačovalo tým, že v jeho priebehu vyšla najavo dôkazná relevancia výdavkového pokladničného dokladu vystaveného spoločnosťou [REDACTED] [REDACTED], a podpísaného sťažovateľmi. Uvedený doklad bol dôležitým listinným dôkazom pri objasňovaní skutkového stavu veci, a to jednak na podklade výpovedí sťažovateľov, ale aj v dôsledku v poradí prvého znaleckého posudku, podľa ktorého *„niektoré zápisy vykazujú znaky nespontálneho rukopisu“* (pričom znalecký posudok následne celkom konkrétne identifikoval takéto zápisy; tie sa týkali práve číselného zápisu o zaplatenej sume, ako aj textového zápisu slovne popisujúceho vyplatenú sumu).

Za daných okolností bolo správne, že orgán činný v trestnom konaní vyžiadaval po opätovnom začatí trestného stíhania ďalší znalecký posudok, ktorého predmetom mal byť sporný výdavkový pokladničný doklad. Znalecká úloha spočívala v overení, *„či v rukou písaných zápisoch došlo k pozmeňovaniu ich pôvodného znenia“* (č. 1. 343 vyšetrovacieho spisu). V poradí druhý znalecký posudok na zadanú úlohu odpovedal tak, že

„Preskúmaním výdavkového pokladničného dokladu z hľadiska neoprávneného zásahu do zápisu v kolónkach neboli zistené stopy po ich odstraňovaní a následnom prepisovaní. Metódami a prostriedkami grafickej diagnostiky však nie je možné potvrdiť ani vylúčiť, že došlo k neoprávnenému zásahu spočívajúcemu v dopisovaní zápisov resp. ich segmentov do kolónok pokladničného dokladu.“ (č. 1. 346 vyšetrovacieho spisu).

Na podklade citovaných záverov potom došlo opätovne k zastaveniu trestného stíhania, pretože podľa názoru vyšetrovateľky bolo *„nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.“* (č. 1. 393 vyšetrovacieho spisu). V odôvodnení uznesenia o zastavení trestného stíhania konštatovala, že *„ani po opätovnom začatí trestného stíhania... sa nepodarilo zistiť skutočnosti podporujúce tvrdenia poškodených osôb. Z kriminalisticko-expertízneho skúmania vykonaného KEÚ PZ v Bratislave vyplynul záver, že preskúmaním výdavkového pokladničného dokladu z hľadiska neoprávneného zásahu do zápisov v kolónkach neboli zistené stopy po ich odstraňovaní a následnom prepisovaní.“*. Vzájomnú súvislosť oboch znaleckých posudkov vyhodnotila vyšetrovateľka tak, že *„v prvom prípade išlo o grafologické skúmanie pravosti podpisov, v závere ktorého bola vyslovená pravdepodobnosť pozmeňovania, prepisovania a dopisovania písmen a číslíc na spornej písomnosti, ku ktorému sa kvalifikovane vyjadrili znalci z KEÚ PZ Bratislava, z odboru kriminalistiky, odvetvia grafická diagnostika.“*. Následne prokurátor okresnej prokuratúry v uznesení o zamietnutí sťažnosti sťažovateľov uviedol, že *„identickosť uvedených písomných dokladov (kúpna zmluva a výdavkový pokladničný doklad, pozn.) a pravosť podpisov oboch poškodených na nich, bola následne objektivizovaná jednak znaleckým posudkom z odboru písomoznalectva,... a jednak znaleckým posudkom z odboru kriminalistiky...“*.

Podľa názoru ústavného súdu sú citované závery orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska požiadaviek základného práva na inú právnu ochranu sťažovateľov neakceptovateľné.

Obsah prvého znaleckého posudku bez akýchkoľvek pochybností vyvracia záver vyšetrovateľky, podľa ktorého z neho vyplýva „pravdepodobnosť“ pozmeňovania obsahu výdavkového pokladničného dokladu. Znalec, ktorý vypracoval prvý znalecký posudok

na podklade dôkladnej a podrobne graficky dokumentovanej odbornej analýzy (strany 9, 10, 49 – 51 znaleckého posudku), výslovne konštatoval, že „*textový zápis je z pravopisného hľadiska nesprávny*“, „*niektoré zápisy vykazujú znaky nespontánneho rukopisu*“, «*vo vrchnej časti písmena „S“ a v písmene „m“ je prerušený písací pohyb*», «*v číselnom zápise sumy Sk 7. 900 000,- vo vrchnej časti číslici „7“ je písací pohyb prerušený na dvoch miestach*». Citované výroky nie sú vyjadrením pravdepodobnosti, ako to vyhodnotila vyšetrovatelka, ale zreteľným konštatovaním faktu. Prokurátor okresnej prokuratúry pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov uvedené závery úplne dôkladne nevyhodnotil.

Ústavný súd považuje za potrebné sa na tomto mieste znovu obrátiť k svojej stabilnej judikatúre, podľa ktorej nenahrádza hodnotenie dôkazov a z neho plynúce skutkové závery orgánov verejnej moci, ktorých rozhodnutia a postupy preskúmava. Súčasne by však rezignoval na úlohu zverenú mu ústavodarcom v čl. 127 ods. 1 ústavy (ochrana základných práv sťažovateľov), ak by ignoroval skutočnosť, že citované závery znaleckého posudku sa dotýkajú práve tých častí rukou písaných údajov na výdavkovom pokladničnom doklade, na ktorých bolo založené sťažovateľmi tvrdené poškodenie trestným činom.

Za problémové z ústavného hľadiska považuje ústavný súd aj hodnotenie oboch znaleckých posudkov v ich vzájomnej súvislosti. Je potrebné pripomenúť, že druhý znalecký posudok zadanú znaleckú úlohu nezodpovedal. Jeho záverom síce bolo, že „*Preskúmaním výdavkového pokladničného dokladu z hľadiska neoprávneného zásahu do zápisu v kolónkach neboli zistené stopy po ich odstraňovaní a následnom prepisovaní*“, vzápätí však znalec vysvetľuje, že takéto stopy zistené neboli, lebo „*Metódami a prostriedkami grafickej diagnostiky však nie je možné potvrdiť ani vylúčiť, že došlo k neoprávnenému zásahu spočívajúcemu v dopisovaní zápisov resp. ich segmentov do kolónok pokladničného dokladu.*“.

Hodnotenie vzájomnej súvislosti oboch znaleckých posudkov zo strany orgánov činných v trestnom konaní je poznačené silným formalizmom. Ústavný súd zdôrazňuje, že znalecký posudok je dôkazný prostriedok, ktorý je objektom hodnotenia zo strany konajúceho orgánu tak, ako aj iné dôkazné prostriedky. Podáva síce odpoveď na odbornú otázku, ktorú si konajúci orgán verejnej moci objektívne nie je schopný zodpovedať,

no hodnotenie informácie z neho plynúcej už nepredstavuje riešenie odborné, ale rýdzo právne.

Fakt, že zo znaleckého posudku vyplýva aj poznatok, ktorého nadobudnutie nebolo práve hlavným cieľom znaleckého dokazovania, ešte sám osebe neznamena, že tento poznatok je druhoradý či menejcenný. Orgány činné v trestnom konaní sú pri hodnotení dôkazov povinné starostlivo zvážiť všetky okolnosti prípadu (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku), teda aj tie, ktoré vyšli najavo náhodne. Práve takto však orgány činné v trestnom konaní hodnotili v poradí prvý vypracovaný posudok, keď s poukazom na skutočnosť, že jeho cieľom bolo overenie pravosti podpisov na listinnom dôkaze, veľmi ľahkovážne a evidentne aj arbitrárne („pravdepodobnosť“) vyhodnotili poznatok o iných neštandardných zápisoch na ňom.

Na druhej strane odpoveď znalca na zadanú znaleckú úlohu je potrebné vyhodnotiť ako celok. Len tak možno dospieť k poznatku, ktorý chce znalec orgánu verejnej moci odovzdať. Orgány činné v trestnom konaní o oznámení sťažovateľov si však z druhého znaleckého posudku zjavne vybrali iba jednu výpoveď znalca, a to, že „neboli zistené stopy“ po pozmeňovaní. Úplne ignorovali vysvetlenie, ktoré znalec v posudku vzápätí uviedol („nie je možné potvrdiť ani vylúčiť, že došlo k neoprávnenému zásahu“) a ktoré nad všetky pochybnosti dokazuje, že v tomto prípade znalec nedokázal znaleckú úlohu splniť. Napriek tomu zastavenie trestného stíhania orgány činné v trestnom konaní v podstatnej miere založili práve na tom, že z druhého znaleckého posudku sa nepotvrdili podozrenia o pozmeňovaní obsahu výdavkového pokladničného dokladu.

Len doplnkovo v tejto súvislosti ústavný podčiarkuje zreteľný rozdiel vo formálnej dokumentovanej kvalite prvého znaleckého posudku (51 strán) a druhého znaleckého posudku (3 strany), pri ktorom navyše možno vysloviť aj odôvodnené pochybnosti o jeho súlade so zákonom, keďže má obsahovať prílohy umožňujúce jeho preskúmateľnosť [§ 17 ods. 3 písm. e) zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov]. Dopočutie [redacted] (pracovníčka ustanoveného znalca), ktorá navyše znalecký posudok priamo nespracúvala (č. l. 341 vyšetrovacieho spisu), tieto pochybnosti vôbec

neodstraňuje, naopak, vrhá na dôkaznú hodnotu druhého znaleckého posudku ešte výraznejší tieň.

Všetky popísané nedostatky v hodnotení dôkazov dokazujú podľa názoru ústavného súdu formalizmus pri jednotlivom hodnotení oboch znaleckých posudkov spätý s nedovoleným selektívnym prístupom pri hodnotení predmetných znaleckých posudkov v ich vzájomnej súvislosti. To ústi do záveru, že orgány činné v trestnom konaní neuvážili starostlivo všetky okolnosti prípadu, tak ako im to prikazuje § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Intenzitu identifikovanej vady, ktorá dokazuje jej ústavnú relevanciu, zosilňuje už naznačená požiadavka, podľa ktorej vyšetrovateľ alebo prokurátor v prípravnom konaní zastavia trestné stíhanie len vtedy, ak je nepochybné, že sa skutok nestal. Dospieť pri popísaných nedostatkoch hodnotenia dôkazov v kauze sťažovateľov k záveru, podľa ktorého je naplnená hypotéza podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, je arbitrárne. Trestné konanie o oznámení sťažovateľov sa takto dostáva do polohy spochybňujúcej jeho objektivitu. Práve prípadná svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvôľa konajúceho orgánu verejnej moci je hrubým narušením spravodlivej objektivitu a kvality jeho rozhodovania (m. m. III. ÚS 90/2015).

Ústavný súd doplnkovo odkazuje na stabilnú súdnu judikatúru, podľa ktorej „aplikácia § 172 ods. 1 písm. a) TP [teraz § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pozn.] predpokladá, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, čo je prísnejšia podmienka v porovnaní s podmienkou použitia § 226 písm. a) TP [teraz § 285 písm. a) Trestného poriadku, pozn.], kde stačí, že nie je dokázané, že sa skutok stal. Ak o existencii skutku jestvuje pochybnosť vyplývajúca z toho, že vo vykonaných dôkazoch sú rozpory, ktoré nemožno odstrániť vykonaním ďalších dôkazov, a zistenie, ktoré z odporujúcich si dôkazov sú pravdivé, závisí len od ich zhodnotenia, nemôže súd pri predbežnom prejednaní obžaloby zastaviť trestné stíhanie podľa § 188 ods. 1 písm. d) TP [teraz § 244 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pozn.] z dôvodu § 172 ods. 1 písm. a) TP [teraz § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pozn.],

ale musí vec prejednať na hlavnom pojednávaní.“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky z 18. júna 1981 vo veci sp. zn. 4 Tz 25/81).

Obdobne „prokurátor alebo vyšetrovateľ môže zastaviť trestné stíhanie podľa § 172 ods. 1 písm. a) Tr. por. len vtedy, ak je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Nestačí teda, že o existencii skutku je pochybnosť vyplývajúca z toho, že vo vykonaných dôkazoch sú rozpory, ktoré nemožno odstrániť vykonaním ďalších dôkazov a zistenie, ktoré z odporujúcich si dôkazov sú pravdivé, závisí len od ich zhodnotenia súdom po ich vykonaní na hlavnom pojednávaní podľa zásad bezprostrednosti a ústnosti. V takomto prípade nie je prokurátor alebo vyšetrovateľ oprávnený zastaviť trestné stíhanie, ale je povinný podať obžalobu.“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky zo 17. júna 1976 vo veci sp. zn. 4 Tz 105/76).

Teda „pre zastavenie trestného stíhania z dôvodu § 172 ods. 1 písm. a) TP [teraz § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pozn.] nestačí len zistenie, že o existencii skutku sú pochybnosti vyplývajúce z rozporov vo vykonaných dôkazoch, ktoré sa nepodarilo odstrániť. Aplikácia tohto ustanovenia predpokladá istotu, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. novembra 1994 vo veci sp. zn. 7 Tz 29/94).

Citované rozhodnutia nepredstavujú pre orgány činné v trestnom konaní len smernicu pre výklad a uplatnenie § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda pre právnu stránku ich rozhodovania. Implicitne z nich vyplýva aj požiadavka na veľmi dôslednom objasnení skutkového stavu prejednávanej trestnej veci. Iba v takom prípade totiž možno dospieť k istote, že sa skutok nestal. Práve tejto požiadavke neučinili orgány činné v trestnom konaní o oznámení sťažovateľov zadosť, preto aj rozhodnutie okresnej prokuratúry o zastavení trestného stíhania nemá potrebný skutkový základ. Proces dokazovania, ktorý viedol k zastaveniu trestného stíhania, i rozhodnutie právoplatne zastavujúce trestné stíhanie sú tak poznačené ústavne relevantnými vadami majúcimi dopad na základné právo sťažovateľov na inú právnu ochranu. Ústavný súd preto využil svoju právomoc a vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na inú právnu ochranu

zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 (bod 1 výroku tohto nálezu).

2. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Sťažovatelia navrhli vysloviť aj porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru predmetným uznesením okresnej prokuratúry.

Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom (m. m. III. ÚS 206/06). Okresná prokuratúra v prípravnom trestnom konaní nemá postavenie súdneho orgánu a jej akékoľvek rozhodnutie nie je súdnym rozhodnutím v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nevzťahujú sa naň preto ani požiadavky vyplývajúce z práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré vyvodila judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 2/09).

Judikované názory však boli vyslovené v konaniach o sťažnostiach fyzických osôb, ktoré sa dovoľávali aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru v jeho časti o oprávnenosti trestného obvinenia. Sťažovatelia však vystupovali v trestnom konaní v pozícii poškodených. Podľa stabilnej judikatúry ESLP možno čl. 6 ods. 1 dohovoru použiť na konanie o trestnom obvinení, v rámci ktorého sa uplatňuje občianskoprávny nárok, a to aj v prípade potenciálneho konania pred občianskoprávnym súdom. V tejto súvislosti je potrebné zistiť, či od uplatnenia občianskoprávneho nároku do skončenia trestného konania bola občianskoprávna časť veci úzko spätá s priebehom trestného konania (rozsudok veľkej komory zo 17. 1. 2002 vo veci Calvelli a Ciglio proti Taliansku, sťažnosť č. 32967/96, § 62), inými slovami, či trestné konanie podmieňuje občianskoprávny nárok (rozsudok veľkej komory zo 12. 2. 2004 vo veci Perez proti Francúzsku, sťažnosť č. 47287/99, § 67). Aby bolo možné článok 6 použiť, potom nevyhnutne musí právo dať stíhať a odsúdiť páchatel'a úzko súvisieť s uplatnením práva poškodeného podať občianskoprávnu žalobu

v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom (rozsudok zo 27. 7. 2004 vo veci Pflieger proti Českej republike, sťažnosť č. 58116/00, § 39).

V súdnej veci si sťažovatelia po právoplatnosti uznesenia o začatí trestného stíhania uplatnili nárok na náhradu škody, každý v sume 102 901,15 € (č. 1. 20 a 38 vyšetrovacieho spisu). Bez potreby hlbšej analýzy relevantných zákonných právnych noriem ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nároku na náhradu škody uplatnenom sťažovateľmi v preskúvanom trestnom konaní je podľa § 46 ods. 1 a 3 Trestného poriadku v ďalšej aplikačnej perspektíve danej väzbou na § 287 Trestného poriadku úzko späté s konaním o samotnom trestnom obvinení, a to v miere, ktorá umožňuje trestné konanie v tomto jeho segmente (rozhodovanie o nároku na náhradu škody) považovať za rozhodovanie o občianskych právach alebo záväzkoch v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Napokon ústavný súd v súvislosti s faktom, že za porušovateľa svojho práva na spravodlivé súdne konanie sťažovatelia označili orgán prokuratúry, ktorý v právnom poriadku Slovenskej republiky nemá formálne povahu súdneho orgánu, odkazuje na vlastnú stabilnú judikatúru, podľa ktorej kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o „občianskych právach alebo záväzkoch“, prípadne o „oprávnenosti trestného obvinenia“. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide (IV. ÚS 241/07, II. ÚS 106/2016).

Ústavný súd na podklade rekapitulovanej judikatúry ESLP i vlastnej rozhodovacej praxe uzatvára, že aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na kritizované uznesenie okresnej prokuratúry o zamietnutí opravného prostriedku sťažovateľov proti zastaveniu trestného stíhania, v ktorom si uplatňovali nárok na náhradu škody, je daná. S ohľadom na to možno aj na vec sťažovateľov uplatniť frekventovane judikovaný právny názor ústavného súdu, podľa ktorého formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu

ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Keďže teda z dôvodov už uvedených ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, musel pristúpiť aj ku konštatovaniu porušenia práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

3. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie ESLP vo veci *Silver* a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (rozsudok z 27. 4. 1988 vo veci *Boyle a Rice* proti Spojenému kráľovstvu, séria A, č. 131).

Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru a s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení iného práva zaručeného sťažovateľom ustanoveniami dohovoru (čl. 6 ods. 1), zároveň konštatuje, že okresná prokuratúra nenaplnila ani obsah práva sťažovateľov zaručeného čl. 13 dohovoru.

Okresná prokuratúra totiž pri preskúvaní uznesenia vyšetrovateľky o zastavení trestného stíhania odoprela opravnému prostriedku sťažovateľov charakter účinného právneho prostriedku nápravy porušenia práva na spravodlivé súdne konanie. Platí to aj napriek tomu, že sťažnosť sťažovateľov podaná podľa Trestného poriadku bola odôvodnená veľmi stručne a všeobecne. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku totiž pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto

výrokom napadnutého uznesenia. Uvedená prieskumná povinnosť orgánu rozhodujúceho o sťažnosti nie je procesne determinovaná jej odôvodnením. Právo na účinný prostriedok nápravy zaručené čl. 13 dohovoru preto bolo uznesením okresnej prokuratúry porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

K namietanému postupu generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/6 GPt 176/12-17

Porušenie označených práv postupom generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/6 GPt 176/12-17, ktorý vyústil do oznámenia z 26. augusta 2013 doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľov, sťažovatelia založili na tvrdení, podľa ktorého „*generálna prokuratúra ich podnet nevybavila ústavne komfortným spôsobom. Neuvedla žiadne skutkové ani právne závery, na základe ktorých dospela k odloženiu podnetu sťažovateľov.*“.

Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu alebo opakovaného podnetu (§ 31 ods. 2 a § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre), ako aj iným podaním, na ktorého vybavenie sa vzťahuje osobitný zákon (napr. § 210 Trestného poriadku v spojení s § 31 ods. 3 zákona o prokuratúre), pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným spôsobom sa takýmto podnetom (podaním) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány prokuratúry jeho podnetu (podaniu) vyhovelí (m. m. I. ÚS 40/01, II. ÚS 32/01, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06, IV. ÚS 261/08).

Podľa § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor alebo ním určený prokurátor.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet sa vybavuje iba vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti alebo ak tak rozhodne nadriadený prokurátor. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a každý ďalší podnet, v ktorom podávateľ

podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Citované ustanovenia zákona o prokuratúre obsahujú legálnu platformu, na ktorej sa realizuje právna ochrana poskytovaná orgánmi prokuratúry. Preto odpoveď na otázku o ich dodržaní v prípade sťažovateľov je s ohľadom na čl. 51 ods. 1 ústavy zároveň odpoveďou na otázku, či ich základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy generálna prokuratúra pri vybavení ich podnetu z 20 augusta 2013 rešpektovala.

Z chronologického sledu právne významných podaní sťažovateľov vyplýva, že najprv 27. decembra 2011 doručili generálnej prokuratúre podanie z 21. decembra 2011 označené ako „*Preskúmanie postupu orgánov činných v trestnom konaní – podanie podnetu*“. Následne, 30. januára 2012 adresovali „*podnet na zrušenie rozhodnutia z prípravného konania v zmysle §§ 363 a nasl. zákona č. 301/2005 Z. z. pre porušenie zákona...*“ generálnej prokuratúre.

Prvé z uvedených podaní vyhodnotila generálna prokuratúra ako opakovaný podnet podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre „*na preskúmanie zákonnosti postupu policajta a prokurátora v trestnej veci vedenej na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Košiciach pod č. KRP-23/OEK-KE-2009, na Okresnej prokuratúre Košice I pod sp. zn. 2Pv 250/09, na Krajskej prokuratúre Košice sp. zn. 1/1 KPt 864/10*“. Toto podanie v režime opakovaného podnetu generálna prokuratúra vecne vybavila tak, že ho bez prijatia prokurátorských opatrení odložila.

Druhé podanie, ktorým podľa vyhodnotenia generálnej prokuratúry sťažovatelia namietali „*nezákonnosť rozhodnutí vyšetrovatelky KR PZ v Košiciach zo dňa 15.12.2011 a prokurátora Okresnej prokuratúry Košice I zo dňa 19.1.2012*“, bolo postúpené „*z dôvodu príslušnosti na ďalšie konanie Krajskej prokuratúry Košice*“. Krajská prokuratúra potom podanie vyhodnotila ako podnet a na podklade vecného vysporiadania sa s jeho obsahom ho ako nedôvodný 4. apríla 2012 (č. k. 1/1 Kpt 864/10-50) odložila.

Následne sa sťažovatelia obrátili na generálnu prokuratúru podaním doručeným jej 10. mája 2012, ktoré ňou bolo vyhodnotenú ako „*opakovaný podnet podľa § 34 ods. 1*

zákona... o prokuratúre... na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia policajta a prokurátora v trestnej veci vedenej na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Košiciach pod č. KRP-23/OEK-KE-2009, na Okresnej prokuratúre Košice I pod sp. zn. 2Pv 250/09, na Krajskej prokuratúre Košice sp. zn. 1/1 KPt 864/10“. Generálna prokuratúra tento opakovaný podnet 10. júla 2012 vecne vybavila tak, že ho bez prijatia prokurátorských opatrení odložila (č. k. IV/3 GPt 176/12-7).

Sťažovatelia doručili 11. marca 2013 generálnej prokuratúre podanie označené ako *„opakovaný podnet podľa § 31 až 36 zákona o prokuratúre... na prešetrenie postupu orgánov činných v trestnom konaní vo veci KRPZ ČVS: KRP-23/OEK-KE-2009, v spojení s rozhodnutím Okresného prokurátora Košice I., sp. zn.: 2Pv 250/09 zo dňa 19.1.2012 a Krajského prokurátora v Košiciach, sp. zn.: 1 KPt 864/10-50 zo dňa 4.4.2012 a postupu (rozhodnutia) Generálnej prokuratúry... č. k. IV/3 GPt 176/12-7 zo dňa 10.7.2012 a na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní“.*

Generálna prokuratúra oznámila 19. apríla 2013 sťažovateľom (č. k. IV/6 GPt 176/12-14), že toto podanie vyhodnotila ako *„ďalší opakovaný podnet vo veci vedenej na Krajskej prokuratúre Košice pod sp. zn. 1/1 KPt 864/10 (na Okresnej prokuratúre Košice I pod sp. zn. 2Pv 250/09 a na Krajskom riaditeľstve PZ Košice pod č. KRP-23/OEK-KE-2009), ktorý neobsahuje nové, pre právne posúdenie a rozhodnutie veci významné skutočnosti, a preto zo strany Generálnej prokuratúry... nebude vybavovaný“.*

Napokon sťažovatelia doručili generálnej prokuratúre 23. augusta 2013 ďalšie svoje podanie označené ako *„opakovaný podnet podľa § 31 až 36 zákona o prokuratúre... na prešetrenie postupu orgánov činných v trestnom konaní vo veci KRPZ ČVS: KRP-23/OEK-KE-2009, v spojení s rozhodnutím Okresného prokurátora Košice I., sp. zn.: 2Pv 250/09 zo dňa 19.01.2012 a Krajského prokurátora v Košiciach, sp. zn.: 1 KPt 864/10-50 zo dňa 04.04.2012 a postupu (rozhodnutia) Generálnej prokuratúry... č. k. IV/3 GPt 176/12-7 zo dňa 10.07.2012 a na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní“.*

Generálna prokuratúra oznámila 26. augusta 2013 sťažovateľom (č. k. IV/6 GPt 176/12-17), že *„ide o opakovaný podnet vo veci vedenej na Krajskej prokuratúre Košice*

pod sp. zn. 1/1 KPt 884/10 (na Okresnej prokuratúre Košice I pod sp. zn. 2 Pv 250/09 a na Krajskom oddelení PZ Košice pod č. KRP-23/OEK-K-2010), ktorý neobsahuje nové, pre právne posúdenie a rozhodnutie veci významné skutočnosti, a preto zo strany Generálnej prokuratúry... nebude vybavovaný“.

Postup predchádzajúci tomuto poslednému vybaveniu ich podania sťažovatelia v sťažnosti doručenej ústavnému súdu namietajú a v tejto časti bola ich sťažnosť prijatá aj na ďalšie konanie.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu rekapitulovaných podaní, ktorými sa sťažovatelia na generálnu prokuratúru obracali, dospel k záveru o správnosti záveru generálnej prokuratúry, že podanie sťažovateľov z 20. augusta 2013 doručené generálnej prokuratúre 23. augusta 2013 bolo ďalším opakovaným podnetom podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre.

Sťažovatelia v sťažnosti proti spôsobu, akým generálna prokuratúra ich podanie vybavila, dôvodili, že *„v bode IV. tohto podnetu uviedli, že zo strany prokuratúry ako aj polície došlo k porušeniu vyhládavacej zásady trestného konania. Porušenie tejto zásady vidia sťažovatelia v konaní vyšetrovatelky PZ, ktorá po intervencii generálnej prokuratúry SR opätovne začala dňa 09.05.2011 trestné stíhanie a následne pribrala do konania KÚ PZ ako znalca... Ustanovením vyššie uvedeného znalca, ktorý nebol odborne spôsobilý podať znalecký posudok... sa dopustila vyšetrovatelka PZ porušenia vyšetrovacej zásady, lebo neumožnila súdu prijať spravodlivé rozhodnutie.“.*

Z vyžiadaného spisového materiálu generálnej prokuratúry sp. zn. IV/3 GPt 176/12 ústavný súd zistil, že námietka poukazujúca na nespôsobilosť Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru bola obsiahnutá už v podnete sťažovateľov doručenom generálnej prokuratúre 10. mája 2012. Na strane 3 tohto podnetu sťažovatelia po citovaní odpovede ustanoveného znalca na znaleckú otázku explicitne uvádzajú, že *„Kriminalistický a expertízny ústav PZ Bratislava, odvetvia grafickej diagnostiky ani nemohol úlohu danú zadávateľom splniť.“.* Následne na strane 4 toho istého podania zasa sťažovatelia dôvodlia, že *„druhý znalecký posudok nemohol úlohu splniť. Napriek tomu*

vyšetrovatelka PZ uznesením zo dňa 15.12.2011 za takto neúplne zisteného stavu veci znovu trestné stíhanie zastavila...“. V nadväznosti na tieto kritické výhrady potom sťažovatelia na tej tej strane podnetu uviedli, že *„vyšetrovatelka a dozorujúci prokurátor mali ďalej dôkazmi zisťovať skutkový stav veci...“.* Napokon na strane 5 tohto podnetu sťažovateľov títo sumarizujú, že *„náš opakovaný podnet teda obsahujú nové skutočnosti a to pochybnosť o nezaujatosti dozorujúceho prokurátora..., záver znaleckého posudku z odboru grafická diagnostika, že tento znalecký ústav ani nemohol úlohu splniť a teda ani pôvodný pokyn GP SR splnený nebol“.*

Pre generálnu prokuratúru, ale ani pre sťažovateľov totiž námietka spočívajúca v kritike záverov v poradí druhého znaleckého posudku v relácii k úrovni zistenia skutkového stavu vecí, a tým aj k miere dodržania vyšetrovacej zásady v predmetnom trestnom konaní nebola 20. augusta 2013 (podanie doteraz posledného podnetu sťažovateľov) nová tak, ako to má na mysli § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre. V citovaných okolnostiach podľa názoru ústavného súdu nemožno vyhodnotenie posledného podnetu sťažovateľov, a tým ani spôsob jeho vybavenia generálnou prokuratúrou hodnotiť ako porušujúce základné právo sťažovateľov zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy. Rovnaký záver potom ústavný súd prijal aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. V tejto časti tak sťažnosti sťažovateľov nevyhoveli (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľov garantovaného ústavou a ich práv zaručených dohovorom uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 2 Pv 250/09 z 19. januára 2012 tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu, bolo namieste využiť právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, zrušiť toto uznesenie o zamietnutí sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu o zastavení trestného stíhanie a vec vrátiť okresnej prokuratúre na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Po vrátení veci bude potrebné, aby okresná prokuratúra v prvom rade opätovne vyhodnotila dosiaľ vykonané dôkazy pri súčasnom dôslednom rešpektovaní zásad trestného konania vyjadrených hlavne v § 2 ods. 10 a 12 Trestného poriadku. Znamená to opätovné jednotlivé vyhodnotenie oboch znaleckých posudkov predložených v predmetnej veci, pri ktorom nemožno opomenúť aspekt ich preskúmateľnosti. Dôkladne bude potrebné ešte raz vyhodnotiť obsah a závery v poradí prvého znaleckého posudku. Nemožno podceňovať tie závery v ňom obsiahnuté, ktoré netvorili súčasť hlavnej zadanej znaleckej úlohy, a to hlavne v relácii k záverom druhého znaleckého posudku. Okresná prokuratúra bude vychádzať z právneho názoru, že závery v poradí druhého znaleckého posudku vyjadrenie k nemu doložené znalečkou Kriminologického a expertízneho ústavu Policajného zboru nemožno vnímať ako záväzné v tom zmysle, že niet možnosti ďalšieho znaleckého posudzovania sporného výdavkového pokladničného dokladu. Následné vyhodnotenie dôkazov v ich vzájomnej súvislosti potom môže otvárať priestor pre úvahy o ďalšom dokazovaní zameranom eventuálne aj na účtovnú dokumentáciu ako relevantný dôkazný prostriedok. Okresná prokuratúra nemôže opomenúť všetky formulované aspekty prípadu. Je potrebné sa s nimi vysporiadať pri opätovnom rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov podanej proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania. Len takto potom možno spoľahlivo rozhodnúť, či v posudzovanej veci bola správnou aplikácia § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzhľadom na stabilizovanú judikatúru o interpretácii tohto ustanovenia regulujúceho rozhodovanie orgánov činných v trestnom konaní vo fáze prípravného konania.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia v sťažnostnom petite navrhli priznať im náhradu trov právneho zastúpenia, a to v sume 331,13 €. Z vyčíslenia žiadanej sumy vyplýva, že navrhujú priznanie náhrady trov za dva úkony právnej služby zvýšenej o daň z pridanej hodnoty.

Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľom náhradu trov konania za dva úkony právnej služby poskytnutej ich právnou zástupkyňou, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 17. júla 2014 totiž sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne neuviedli žiadne nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé podstatne ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2013. Základná tarifa podľa § 11 ods. 3 vyhlášky je 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 781 € pre úkony v roku 2013), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2013 odmenu v sume 130,16 € a k tomu režijný paušál za jeden úkon v sume 7,81 €.

Tarifná odmena vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľov, ako aj k podaniu sťažnosti predstavuje sumu 520,64 €. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa však základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Preto náhrada trov právneho zastúpenia tvorená náhradou tarifnej odmeny predstavuje v prípade sťažovateľov sumu 260,32 €. K tomu bolo potrebné pripočítať štyrikrát režijný paušál, teda sumu 31,24 €. Sťažovatelia majú nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 291,56 €, ktorú je potrebné zvýšiť o 20 %, pretože sťažovatelia preukázali, že ich právna zástupkyňa je registrovaným platiteľom dane z pridanej hodnoty. Náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 349,87 €, keďže si

však sťažovatelia v sťažnostnom petite pre ústavný súd záväznom (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde) uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume nižšej, priznal im ústavný súd požadovanú náhradu len v sume 332,50 €, pričom okresná prokuratúra je ako porušovateľ povinná zaplatiť ju (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2016